

SEMANATORUL

ORGAN AL ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN CALIACRA

Director I. Nedelcu

Apare sub conducerea
unui comitet

Redacția și Administrația
Școala primară No. 3—Bazargic

ABONAMENTUL
80 lei anual

Învățătoria mea

recunoscătoare

Au trecut 20 de ani, de când s'a stins din viață marele om de Stat, Spiru Haret. Sunt evinimente în viața de om și de Stat, care evinimente formate de un curent sănătos; duc la rezultate cât se poate de bune. Omul care și-a dat seama că un popor ca să progreseze și să se ridice îi trebuie să fie înjghebat economic și ridicat din punct de vedere cultural, cu floarea satelor: învățătorii și preoții, a fost marele dispărut Haret. El pe lângă omul de Stat, a rămas mai presus de toți contemporanii lui și după el, omul școlii. El s'a gândit că învățătorul în activitatea lui de muncă, să nu se mărginească numai între cei patru pereți ai școlii, ci să depășească și dincolo de școală, fiindcă așa cereau nevoile timpului de atunci, înființând bănci și cooperative sătești pentru binele obștesc. El a căutat întâi a-și forma apostoli și în cooperatie dintre elementele învățătoresci și cu aceștia a pus în valorificare producția țării românești după cele trei regiuni.

Tot în timpul lui au început șezătorile sătești, în timpul iernii, unde învățătorii depuneau o muncă asiduă.

Reforma învățământului primar, și mai în urma a celui secundar, a căpătat o bază mai solidă, îndrumând școala după viață.

Peste tot era o animare în bine a școlii și învățătorului în timpul lui. Apoi de multe ori umbra icognito, și aci îl vedeai în cel mai depărtat sat dela munte sau în cel mai umil sat dela șes, culegând diferite informații în privința școlii, în urma căreia se pomenea învățătorul, sau c'o decorație, sau c'un sfat în scris.

Învățătorul a fost luat de el și întrebuințat spre folosul masei de unde eșise, încât în scurt timp își câștigase autoritate în lumea sătească, creînd și făcând totul împrejurul lui.

Cari dintre învățătorii cu vechime în învățământ, nu-și aduc aminte de concursul ce se da la școlile normale și seminarii, unde erau candidați copiii oamenilor cei gospodari din sat și din patru cinci sute se alegeau prin

Amintiri despre Haret

Era în Septembrie 1907. Vârtejul pustiitor al răscoalelor se potolise. În fruntea școalelor se afla marele Haret, sub a cărui vrajă, învățătoria începuse a-cea minunată activitate ce va rămâne ca un titlu de glorie pentru ea. Mă aflam, împreună cu soția, ea tot învățătoare, ca Director al Școlii din Vădeni-Gorj, construită și înzestrată de marii donatori: Pleniceanu, cari dăruiseră Cassei Școalelor întreaga lor moșie de o întindere enormă.

Murind „Boerul Pleniceanu“, soția sa deși avea drept asupra venitului moșiei pe tot timpul vieții ei, a renunțat la el și a cerut Cassei Școalelor să intre în stăpânirea imediată a întregii donațiuni, cu condiția ca în conacul moșiei din Vădeni pe care de asemenea îl cedase, să se înființeze imediat o Școală de meserii.

Primind oferta Haret s'a hotărât să vie personal la Vădeni spre a lua măsuri pe deoparte pentru primirea donației, iar pe de altă parte pentru realizarea dorinței donatoarei. În ziua de 8 Septembrie a sosit, însoțit fiind de regretatul Mihail Popescu fostul Administrator al Casei Școalelor și de mai mulți fruntași ai județului, printre care și Titu Frumușanu, Vice-Președinte

concurs numai 20 sau 40. Apoi ridicarea școalelor normale cu profesori de elită și cu profesori de pedagogie, cari și astăzi fac cinste învățământului secundar; iar alți au trecut demult în lumea marilor drepți ca și marele Haret.

Haret a fost acela, care a ridicat prestigiul învățătorului, cari prin el a format generația, care în războiul mondial, pentru unirea tuturor românilor, a plecat cu flori la pălărie și goală, flămândă și în lupta chiar cu foștii lui tovarăși bolșevizați, a întregit România de astăzi.

Învățătoria de pe întregul cuprins al țării noastre, își pleacă genunchii înaintea marelui om al școlii și în timpurile acestea grele roagă pe a Tot Puternicul, ca să însuflească tuturor miniștrilor actuali și celor ce au să urmeze, munca și iubirea pe care a avut-o Haret, pentru școală și învățătoria.

I. Nedelcu

al Camerei Deputaților.

Deși zi de sărbătoare am adus și copiii la școală și cu o emoție deosebită, dar foarte explicabilă am am așteptat vizita Ministrului.

L-am așteptat împreună cu elevii în grădina cu pomi a școlii, pe unde trecea drumul dela conacul moșiei.

După ce s'a interesat de mersul școlii și de activitatea noastră a învățătorilor, s'a adresat cu vocea blândă unei eleve mai răsărită cu ochii de o vioiciune sclipitoare:

— În ce clasă ești tu, fetițo?

— Am trecut în cl. II, Domnule Ministru.

— Și poți să citești?

— Sigur că pot.

Și băgând mâna în buzunar, Ministrul scoase permisul de călătorie pe C. F. R. și întinzându-l fetiței îi spuse: Ia citește aici.

Fetița, cu glas sigur și apăsător citește:

„Căile ferate romane“.

Titu Frumușanu, auzind cum a citit fetița, intervine cu o vădită nemulțumire, spunând: „Băgă de seamă fetițo și mai citește încă odată“.

Fata se uită din nou cu atenție și repetă:

„Căile ferate romane“.

Atunci Haret ia permisul din mâna fetiței, se uită la rândul pe care i-l dăduse să-l citească și apoi mângâind-o pe cap îi spuse:

„Bine fetițo, foarte bine“.

Și întorcându-se către Titu Frumușanu îi șoptește: „Iată un caz, când și noi cei mari avem ceva de învățat dela cei mici și-i arată permisul spre a vedea cum e scris“.

Intr'adevăr, scrierea era defectuasă, cum de altfel a fost multă vreme și în multe lucrări oficiale. Iar fetița cea vioaie cu ochii sclipitari, care a avut fericirea să fie examinată de Marele Haret, era eleva Ecaterina Teodorolu, eroina dela Jiu.

La plecare, cu vorba lui dulce

dar autoritară, îmi spune.

— „D-ta vei continua mai departe munca începută și vei avea sprijinul meu“.

Înainte da a-mi lua curajul să răspund, intervine D-na Pleniceanu, plângându-se că eu intenționez să plec dela acea școală.

— „Asta nu se poate răspunde scurt Hanet.“

„D-ta vei rămâne aici“.

— „Dar, D-le Ministru, sunt chemat chiar mâine la Minister spre a-mi lua post în învățământul urban. Nu pot renunța la el, căci ar fi să renunț la atâtea drepturi, pe cari le aștept de multă vreme“.

— „Bine“, răspunde Ministrul, scoțând din buzunar o carte de vizită pe care mi-o întinde după ce scrisese pe ea câteva cuvinte.

— „Îți vei alege post în învățământul urban, dar vei rămâne detașat aici cu toate drepturile D-tale“. Cred că esti mulțumit și sper că și eu voi fi mulțumit“. A doua zi eram la Minister. După ce mi-am ales post, am înmănat subdirectorului „Regretatul Sinișteanu“ cererea pentru detașare la Vădeni.

— „Bine D-le“, mi se adresează el furios, citind cererea, „dar D-ta nu știi că nu sa pomenit detașare din învățământul urban în învățământul rural?“

De ce vii cu o cerere imposibilă?“

I-am întins atunci cartea de vizită a Ministrului. Mirat și potolit ca prin minune, m'a întrebat foarte curios:

„Ce-a determinat pe ministru să creeze acest precedent?“

În cinci minute mi s'a înmănat ordinul de detașare.

Și am terminat acolo munca până când împrejurări, pe care numai destinul era stăpân, au determinat plecarea mea.

Așa era pe atunci... Așa se puneau învățătorii în slujba școlii și așa se creiau precedentele.

Vremurile... Se vor mai întoarce care?...

ALEXANDRU VOINESCU
Inspector Școlar

Vacanța Crăciunului va începe conform regulamentului, în seara zilei de 22 Decembrie a. c. și va dura până la 8 Ianuarie 1933.

O AMINTIRE

Numai dacă un neam întreg ar fi cuprins de elvavia morții lui Haret, abia atunci s'ar răscumpara o parte din opera lui, clădită pentru poporul românesc.

După 20 de ani, pioasa aducere aminte se face prin amintire de cei ce l-au cunoscut și prin pomenire de generațiile ieșite la viață, după moartea lui.

Cinstească-l toți cu osanalele cele mai alese, căci toate i se cuvin. Dar învățătorii trebuie să plângă în ziua prăsnuirii morții lui Haret, căci ei au rămas orfani, mai fără sprijin, în vatra rece a țării.

La atâtea câte se vor pomeni că Spiru Haret, a făcut pentru popor, pentru școala lui, pentru învățătorii și viața acestui neam, adaog amintirea smerită a unuia ce l-a cunoscut.

În anul 1912, la ședința unui cerc cultural din luna Mai, ne-am pomenit cu un necunoscut, care pășea agale pe ușa unei umile școli, din cel mai necunoscut satuleț, din județul Buzău.

La sfârșitul ședinței publice necunoscutul s'a sculat și a grăit: „Eu sunt trimis să conferențiez la serbările populare, produse de școală și mulțumirea mea de cele aflate la dvs., o voi duce și D-lui Spiru Haret, ministrul școalelor.

Și-a mai zis:

„În satul Dvs. luminează ca în noaptea de pătimire a lui Isus, o lumânare de ceară curată, în care să nu suflați să se stingă, căci se întunecă altarul de slujbă și rămâne în întuneric tot poporul și toată pregătirea pentru învierea vieții.

Lumânarea este învățătorul“.

Așa a vorbit Doctorul Iliescu, dela Mizil, conferențiar la cercurile culturale. Peste 4 zile învățătorul a fost chemat la Ministerul școalelor.

Cu frica în sân și cu telegrama în mână, bietul învățător a mers la boerii cei mari.

Într-o Vineri, la orele 11, i se deschideau ușile grele ale Ministerului de Instrucție publică și toți câți îl întâlneau și citeau telegrama îl îndreptau: „La D-l Ministrul“.

În cabinetul Ministrului erau 3 oameni: unul ca argintul în toate firile de păr; iar 2, cu bărbile svârcolite ținteau spre învățător și unul doar zâmbea.

Erau: Haret, poetul Coșbuc și D-rul Iliescu, amândoi conferențieri la cercurile culturale.

Mai mult ca un ceas, Haret a vorbit cu tânărul învățător, care și-a spus biografia lui și toată monografia satului său răsleț.

„Mi-a spus Dumnealor că tu vorbești frumos și deacum încolo să scrii pe hârtie, tot ce crezi că ar putea fi cetit cu drag de sateni. În fie care săptămână să trimiți la ziarul „Liga Deșteptarea“ câte ceva plăcut poporului.

Am nădejde la voi, să m'ajutați.

Voi, învățătorii trebuie să învățați carte pe copii; dar să luptați mai aprig pentru deșteptarea satenilor.

Nu-i deajuns învățarea copilului. Mai trebuie și deșteptarea părinților. Numai atunci vom ridica neamul românesc, când tatăl și copilul vor merge spre școală cu gândul, cu mintea, cu dorul și sufletul lor. Jurnalul acesta să fie cartea sateanului, iar cartea copilului să fie jucăria lui, cea mai dragă.

Du-te și să ai grijă de ziarul satelor, să ne trimiți articole, căci de azi și tu faci parte din „Liga Deșteptarea“.

De 2 ani apăruse ziarul acesta. Învățătorul a scris două articole

și în luna Iunie 1912, pela Sf. Petru, a primit prin mandat poștal 100 lei. De-atunci, regulat, în fiecare lună primea câte o sută de lei, când lea lui de învățător era 99 lei lunar.

Așa a mers până în Decembrie, când a murit Spiru Haret; apoi încet s'a atins și Liga și s'a oprit suta pentru cel care a avut norocul să-l cunoască pe Haret, ca să-l pomenească azi.

Ce om!

El scormonea poporul, mulțimile, ca să cunoască îndrumătorii adevărați și-i aduna în jur, îi trimetea la muncă și-i răsplătea deajuns!

A murit Haret, a murit Coșbuc și-a murit și prietenul învățătorului, Doctorul Iliescu.

Ce vremuri trăim azi!

Fierbem toți în aceeași oală a indolenței și răbdăm cu toții mizeria unei nații!

ERAD.

Pe urmele lui Haret

Nici noi nu ne mai amintim cu destulă evlavie de cel mai autentic cititor al școlii românești, de Haret, șeful și prietenul care ne-a prețuit în aspra noastră muncă pentru ridicarea poporului; nici poporul pe care l-a iubit și l-a scos la viață și la lumină din mizerie și ignoranță.

Și totuși nu e un om mai vrednic de recunoștința noastră, ca oameni și ca învățători români, și mai vrednic de urmat în aceste vremuri de generală confuzie, decât Haret.

Să evocăm o clipă peisagiul cultural și politic al timpului când Haret a luat conducerea Ministerului Instrucțiunii.

Pe atunci satele noastre vegetau într-o sărăcie și ignoranță de neînchipuit. Populația țării abia număra 17% știutori de carte, mai toți aceștia la orașe și mai mult în mediile streine. Deși statul român se angajează după modelul statelor occidentale, totuși viața românească prezintă o contradicție violentă între această organizație și moravurile noastre. Legile și instituțiile se europenizează, dar raporturile între om și om rămăseseră tot orientale: jos, poporul își ducea viața lui precară, speriat de cămătari, maltratată de arendașii oarei și greci, și izolat de mișcarea culturală a orașelor; sus, birocrația trăia cu mentalitatea feudală a vechilor boeri, și teroriza poporul „în numele legii“ pe care nimeni nu i-o explica, fiindcă o astfel de acțiune era socotită subversivă.

Școala era o instituție anemică și suspectă. Țăranii o ocoleau, clocoii o ponegreau, funcționarii administrativi o șicanau. Unii, din inerția vieții fără carte; alții din credința că deșteptarea poporului e periculoasă ordinii sociale (care se confundă cu interesul lor particular); alții din vanitatea de a-și afirma autoritatea.

Învățătorul era rău plătit, neînțeles de oameni, desconsiderat de autorități și privit de proprietari și arendași ca element dizolvant.

Putea fi izgonit din sat în 24 de ore, fiindcă legea nu-i garanta stabilitatea; n'avea voie să vorbească în public, căci era bănuit de idei revoluționare... socialiste; și n'avea dreptul să fie împroprietărit, ca să nu deranjeze afacerile cămătarilor, cărciumarilor, arendașilor.

Trăia ca un străin în satul pe care-l educa toată viața, ca un rob al profesiei și ca un mucenic lovit de toate urgiile.

Atunci s'a ivit Haret, mare iubitor al țărânimii, pedagog transformator de suflete, protector al celor ce muncesc la ridicarea poporului. El a înțeles sfîntenia slujbei de educator și, știindu-l pe învățătorul nostru izolat și timorat, a luat drumul satelor vizitând școalele, vorbind prietenește învățătorilor, ținând corespondență cu ei, deșteptându-le mândria de a fi educatori, arătându-le măreția operei ce au de îndeplinit, îndrumându-le succesele, apărându-i de loviturile nedrepte, creindu-le prestigiul de factori culturali și transformându-i în adevărați apostoli ai unei epoci noi de deșteptare și de înstărire națională.

Astfel și-a aliat Haret învățătoria română în gigantica sa ofensivă contra analfabetismului: prin exemplul lui de om integru, de ministru care știa ce vrea și ce poate, de savant care cunoștea realitățile noastre, de șef care înțelegea și alina nevoile subalternilor și care prețuia inima curată și munca devotată.

Cel mai umil învățător din cel mai obscur sat se simțea un om liber, demn și mândru, căci se știa comandat de Haret, de „omul școlii“, la care politica cu intriga, lingușirea și pâra nu avea trecere; însă la care orice om onest și

drept găsea oricând un sfat cuminte, o apreciere încurajatoare și o dârză apărare.

Convins că apostolul modern nu se mai face cu oameni desculți și flămânzi și nomazi și fără prestigiu, Haret a dat stabilitatea învățătorilor prin modificarea legii în 1901; i-a împroprietărit prin legea specială în 1910; le-a înlesnit întemeiere de gospodării model prin înființarea Casei de Credit și a făcut din ei fruntașii satelor; le-a dat puțința să înainteze „pe loc“ (la 1899), și să treacă la Orașe (1900), înlesnindu-le tot mai mult această trecere prin modificările aduse legii la 1904 și 1908; le-a înlesnit sporișirea culturii lor proprii prin „călătoriile de vacanță“ dând burse celor destoinici să meargă în străinătate (Olanda, Belgia, Danemarca, Suedia, Norvegia, Germania, Italia...) și să devină apoi fruntașii mișcării economice și culturale la sate; a înființat pentru răsplătirea lor morală decorația „Răsplata muncii“. Și spre onoarea lor, învățătorii noștri au fost la înălțimea acestui tratament uman și patriotic din partea marelui ministru, căci a desfășurat, atât în școală cât și în afara de școală o activitate care i-a consacrat în opinia publică a țării ca vrednici luminători ai poporului. Atunci s'au văzut apărând ca din pământ mii de localuri de școli, s'au creiat cercurile culturale locale, conferințele județene anuale, școalele de adulți, cantinele școlare, teatrul sătesc, bibliotecile populare, băncile populare, cooperativele rurale ș. a., cari au însemnat o formidabilă revoluție pașnică în dezvoltarea vieții noastre naționale.

Grație acestui avânt al învățătoriai noastre, am ajuns ca numai în două decenii să întrem numărul știutorilor de carte și să pornim în războiul cel mare un milion și jumătate de viteji electrizați de viziunea României întregite.

Și grație acestui nivel cultural ridicat atins de statele noastre sub geniala conducere spirituală a lui Haret a fost cu puțință cea de a doua mare revoluție pașnică de după războiu: exproprierea latifuudiilor, și acordarea votului obștesc,

Dar odată cu această uriașă reformă politică și socială, care se poate considera ca opera postumă a lui Haret, învățătoria română începe să uite scopul testament cultural al căpitanului care a condus-o la glorie și la recunoștința țării; căci mulți au închinat politicii mândrul steag al școlii și s'au făcut complici la demagogia care ne sufocă.

Zadarnice au fost de atunci încocoace, și zadarnice vor fi și în viitor orice reforme școlare, dacă mai întâi nu se redă învățătoria sufletul haretist de adinioară. Iar acest suflet nu se reface cu abuzuri, cu salarii fantomatice și mizerabile și mai ales cu politicisul care face din Ministru o anexă a clubului.

Din revista „Școala și Viața“